

6. Subat 969

Grev hareketleri x ve iktidarın baskı tedbirleri

Memlekette son günlerde üzerinde en çok durulan konular bir yandan grev hareketleri bir yandan da iktidarın parlamento içi ve dışı baskı tedbirleri ile komandoculuktur.

Grev hareketlerinde üç esaslı gelişme kaydedildi./ Bunlardan sonuncusu Teksif'in Sümerbank işletmelerindeki grevidir. Bu hareketten kısa bir zaman evvel İstanbul Maltepe Singer fabrikasında bir grev yapıldı , bu harekete paralel olarak da Keban Barajı inşaatında çalışan işçiler uzun süren bir greve giriştiler.

Teksif grevi: Teksif sendikası Sümerbank idaresinde ücretlere kademeli bir zam istiyordu. İlk yıl saat başına 35 kuruş, ikinci yıl ise yine saat başına 20 kuruş zam talebinde bulunuyordu. Sümerbank idarecileri evvela bu asgari sayılabilecek zammı kabul eder gibi göründükleri halde sonunda değişik sebeplerle

bunu reddetmeye kalkıştılar. Bu durum karşısında Teksif bütün Sümerbank işletmelerinde kademeli grev kararı aldı. Grevlerden ilki 22 Ocakta İstanbulda Derterdar Fabrikasında başladı. Derterdardan sonra Kayseri, Hereke , Halkapınar ve Manisa fabrikalarında greve geçildi. Harekete katılan işçilerin sayısı 8 bini aştı. Sümerbank işçileri ve sendikacıları tertipledikleri basın toplantılarında hakları uğrunda sonuna kadar dayatacaklarını belirttiler. Teksif grevi sonuna kadar götürmek olanaklarına sahipti. Çünkü 40 milyon liraya yakın bir ~~rezerv~~ yedeğe sahipti. Gerek yurtsever basın, gerekse muhalefet politikacıları tabii en başta sosyalist ekimin yöneticileri olmak üzere Teksifin bu haklı isteklerini destekliyor ve hükümet çevrelerinin direktifi ile hareket eden Sümerbank sorumlularını yeriordu.

Oysa Sümerbank idarecileri hükümet çevrelerinden aldıkları ilhamla işçilerin bu asgari isteklerini kabul ~~edip~~ edeceklerine tehditkâr bir tavır takındılar ve lokavt kararı aldılar.

Lokavt kararı esasında Anayasada bulunmayan bir mevhumdu. Grev ve toplu sözleşme kanunun ^{nu} yapanlar grevi hak olarak benimseyen fakat lokavtı kabul etmiyen Anayasaya karşı kanuna lokavt diye bir ~~mevhum~~ ^{anlam} koydular. Ancak bir devlet müessesesi yani halkın malı olan Sümerbankın anti-demokratik bir ~~mevhumu~~ ^{anlam} işçi sınıfına karşı kullanmaya kalkışması devlet müessesesine el koyan işbirlikçi idarenin bir halk müessesesini halka karşı kullanmaya kalkıştığını gösteriyordu. Bu hareketin altında devlet müesseselerini ve devletçiliği halkın gözünden düşürmek ve onu zamanı gelince büyük sermayecilige devretmeğe hareketinin hazırlıkları görünüyordu.

Bundan başka Sümerbank idarecileri işçilerin haklı isteklerini kabul etmiyerek onları greve zorlamak , bu arada büyük ~~itkx~~ kumaş ithalatçılarının elinde kalan kötü kaliteli kumaşları piyasaya sürmelerine imkân hazırlamak gibi bir planı da yürütmek istiyorlardı.

Fakat, Tek~~sif~~ grevi etrafında bütün muhalefet güçlerinde beliren dayanışma , değişik sendika akımlarını elbirliği ile dokuma işçilerinin grevini desteklemeye , yurtsever basının işbirlikçi idarenin Sümerbank grevi ardında çevirmek istediği dalavereleri açığa vurması ,Demirel iktidarının manevralarını hiç olmazsa kısmen başarısızlığa uğratmış ve Sümerbank idaresini işçi haklarını kabule zorlamıştır. Teksifin ileri sürdüğü tekliflerden önemli bir kısmı kabul edildiğinde Sümerbank işletmelerindeki greve son verilmiştir.

Anlaşmaya göre, Sümerbank ilk altı ay saat başına 39 kuruş zam verecek, ikinci ~~ay~~ altı ay ve daha sonra bu zam 10 kuruş olarak devam edecektir.

Singer grevi: 8 Ocak günü İstanbul Maltepe Singer fabrikasındaki işçiler Amerikalı müdürün sarı sendika kurdurarak işçileri bu sendikaya üye olmaya zorlamasına ve bu baskıya karşı duran üç işçiyi işten atmasına karşı grev ilan ettiler. İşçilerin isteği şu noktalarda toplanıyordu: Amerikalı müdür sarı sendika kurmaktan vazgeçmeli ve işten çıkarılan arkadaşlarını tekrar işe almalı. Amerikalı müdür işçi ve sendikacıların bu kanuni isteklerini reddetmekle kalmadı, Kartal savcılığını, toplum polisini ve jandarmayı işçilere karşı harekete geçirdi. Kartal Savcılığı Amerikalı müdürün hazırladığı liste üzerinden yüzden

fazla işçiyi tutsak etti. Bunlardan yirmisi mahkemeye sevk edildi. Savcılık bu kadarla yetinmiyerek toplum polisini grevcilere saldırttı. Polis ve jandarma gaz bombaları ile vardiya değiştiren işçilere saldırdı. İşçiler kendilerini savunmak mecburiyetinde kaldılar . On kadar işçi yaralandı.

Bu olayda beliren gerçek şudur : Amerikan emperyalistleri ~~devlet~~ ~~organlarına~~ ~~yanık~~ savcılığa , polise ve jandarmaya emir verecek kadar devlet organlarına girmişlerdir.

Keban grevinde de buna benzer bir gelişmeye şahit olduk. Keban barajı inşaatını üzerine alan Fransız - İtalyan şirketi işçilerden 1200 ünün işine son verdi . Yapı-İş bu olayı protesto maksadı ile grev ilan etti. Sendika ve işçiler işlerinden çıkarılan

ların tekrar işe alınmalarını istiyorlardı. Burada da savcılık Fransız İtalyan şirket sorumlularının isteği ile harekete geçti ve jandarma birlikleri işçilerin üzerine sürüldü.

İktidarın parlamento içi ve dışı baskı tedbirleri ve komandoculuk

Demirel hükümeti bir yandan Meclise baskı kanunları sevk etmeğe hazırlanır ve tasarıları tezgâhlarken, bir yandan da Meclis dışı faşist komandoculuğunu himaye ve teşvik etmektedir. Hükümetin bu eğilimleri "Viyetnam celladı" diye anılan yeni Amerikan elçisi Kommer'in Ankaraya yerleşmesinden sonra daha da hızlanmış ve belirli şekiller almıştır.

Ankara, İstanbul ve İzmirde yuhalanan, gençler ve işçiler tarafından aleyhinde gösteriler yapılan Ankara Etil Tarih

Ortadoğu üniversitesinde öğrenciler tarafından otomobili yakılan Kommer'in Türkiyedeki ilk faaliyetlerinden biri de CKMP Genel Başkanı Türkeş'i politik alanda faşist komandocu olarak bir dama taşı gibi ileri sürmek olmuştur. Gerçekten de Türkeş bundan evvel Komando kamplarının varlığını tevil yolu ile kabul ediyor, buralarda gençlerin jimnastik yaptıklarını iddia ediyordu. Fakat Kommer'in gelişinden sonra Türkeş Hürriyet gazetesine verdiği demeçte Komandoculuğa ve komando kamplarına resmen sahip çıktı. Burada insan dövme, adam öldürme gibi çeşitli komandoculuk hareketlerini öğrenen faşistleri "Ergenekon aslanları" diye adlandırdı , bu gibi komando kamplarının daha da artırılacağını hiç çekinmeden ilan etti.

Sosyalizmi savunur bir makalesinden ötürü Şadi Alkılıç gibi

halkçı bir aydını 6,5 yıl ağır hapse mahkum ettiren Demirel iktidarı, Türkesin gerek Anayasaya , gerekse siyasi partiler kanununa karşı komandoculuğu resmen kabul etmesine ses çıkarmadı. Oysa siyasi partiler kanunu gereğince CKMP kapatılmak üzere Anayasa mahkemesine verilmesi gerekirdi. Çünkü siyasi partiler kanunu partilerin militer veya paramiliter teşkilatlar kurmalarını kesinlikle yasaklamıştır.

İktidarın bu tutumu faşist komandoculuğu teşvikten, ona arka olmaktan başka bir anlam taşımamaktadır. İktidar daha evvel de dini irticalı teşvik etmiş , silahlandırmış ve vurucu bir kuvvet olarak elinde tutmuştur. Şimdi faşist komandoculuğu da yedek kuvvet olarak eline aldığı görülmektedir.

Bundan başka Demirel hükümetinin parlamentodaki parmak ço-
gunlugunu kullanarak grev ve toplu sözleşme kanununu işçiler
aleyhinde değiştirmeye hazırlanmaktadır. Ceza kanunu da yine
işçi ve öğrenci hareketini bastıracak şekilde değiştirilecektir.
Ayrıca eski adı ile "Temel Hak ve Hürriyetleri Koruması" tasarısı
"Anayasa düzenini koruma tasarısı" adı ile yeniden tesgahlanmak-
tadır . Bunun da hedefi bütün muhalefeti ve en başta sosyalist
akımı ezmektir.

Bu bakımdan gerek işçi hareketini, gerekse bütün muhalefeti
zor günler beklemektedir. Demokratik akımlar iktidarın Meclis
içi ve Meclis dışı faşist özelemlerini boşa çıkaracak kuvvette-
dir. Fakat muhalefetin büyük bir zaafı var : Dağınıklığı. Demirel
idaresinin bundan istifade edip Anayasayı değiştirmeye gidecek
kadar cüret göstermektedir.

KAPANIS

SD yayinimiz burda sona erdi. ~~Mart yayinimiz~~ 6 Mart Persembe günü
ayni saate tekrar bulusmak üzere hosce kalin.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI